

[A. C. Normann.]

hr. Thisted Knudsen i april måned under folketingets behandling af lovforslaget om sygehusvæsenet. Det ærede medlem hr. Bundvad har tidligere givet udtryk for, at han gerne så spørgsmålet overvejet, og også det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) har været inde på tanken.

Det foreliggende forslag er udtryk for, at forslagsstillerne gerne har villet bidrage til, at regeringen nu tager et initiativ til tilvejebringelsen af en rimelig lettelse, hovedsagelig for amts- og bykommunerne, og jeg skal anbefale forslaget til en velvillig og hurtig behandling.

Formanden: Eksemplarer af de nu fremsatte forslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 17, fremsættelsen i tidenden sp. 26).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Axel Ivan Pedersen: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til behandling i indfødsretsudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om pas til danske statsborgere m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 79, fremsættelsen i tidenden sp. 30).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kjældgaard: På mit partis vegne kan jeg anbefale det foreliggende lovforslag.

Det er jo ikke nogen revolutionerende ændring, der foreslås, selv om en forhøjelse af pasgebyret på 100 pct., nemlig fra 5 til 10 kr., jo nok kan forekomme noget drastisk, men alt taget i betragtning, f. eks. at udstedelse af et pas i Norge koster 10 n. kr. og i Sverige 10-13 sv. kr., og at ordningen med gratis udstedelse af pas, når politiet skønner det nødvendigt, at en person er i besiddelse af et sådant, bibeholdes, må den foreslåede forhøjelse vel siges at være forsvarlig. Da vi som bekendt kan rejse uden pas til de nordiske lande, får forhøjelsen her ingen betydning.

Jeg ved ikke, om de nugældende takster dækker udgifterne, men der har i hvert fald siden gebyrets fastsættelse i 1951 fundet betydelige udgiftsstigninger sted, så det er vel ikke urimeligt, at man nu søger dækning herfor. Jeg skal derfor som sagt anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Holmberg: Ved dette lovforslag foreslås der kun en ændring i loven om pas til danske statsborgere, nemlig i § 1, stk. 3, hvorefter udstedelse af pas kommer til at koste 10 kr. i stedet for 5 kr.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres det, at det er betydelig dyrere at få pas i Norge og Sverige og i øvrigt også i andre lande. Det er jo en oplysning, men det behøver ikke at være et argument for, at vi også skal gøre det dyrere. Det er rigtigt, at alt er steget stærkt, siden gebyret sidst blev fastsat. Hvis det er rigtigt, hvad jeg har hørt, at det skulle være en udgift for staten at udstede pas, er det vist rimeligt at foretage en ajourføring, og på mit partis vegne kan jeg anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Foss: Jeg kan give tilslutning til de bemærkninger, der er gjort af de foregående ærede ordførere, og tilsiger mit partis

[Foss.]

medvirken til en hurtig og velvillig behandling af lovforslaget.

Steen: Ud fra ganske tilsvarende betragtninger, som de foregående ærede ordførere har gjort gældende, vil vi gerne medvirke til dette lovforslags gennemførelse.

Alfred Jensen: Jeg må sige, at den kommunistiske gruppe ikke ser med samme venlige øjne på lovforslaget som de foregående ordførere. Vi synes ikke om, at man går til en sådan forhøjelse. Det smager af en slags indirekte beskatning. Jeg ser meget vel, at der i begrundelsen står, at omkostningerne ved udstedelse af pas er steget så stærkt, at en forhøjelse er nødvendig. Det forekommer ikke særlig indlysende, specielt ikke når man tager i betragtning, hvor dårlige forholdene er med hensyn til passets udstedelse. Under alle omstændigheder melder det problem sig, om det er rimeligt, at man overhovedet skal betale for at få et pas udstedt. Der er jo her i landet adskillige, der mener, at det burde være en borgerret at få pas udstedt, og jeg synes, man bør tage dette spørgsmål op til overvejelse her, hvor man drøfter spørgsmålet om en forhøjelse fra 5 til 10 kr.

Den kommunistiske gruppe kan altså ikke gå ind for forslaget. Der er alt for mange forhøjelser på andre områder, og også her vil man komme til at ramme den mindre-bemidlede del af befolkningen. Selv om det kun er de lande, der ligger uden for Skandinavien, der kræves pas til, er der dog adskillige jævne mennesker, der bruger deres ferie og opsparede penge til at aflægge besøg andre steder i udlandet. De ekstra penge, der her opkræves, gør jo en sådan rejse endnu mere besværlig at overkomme end tidligere. Derfor kan vi altså ikke gå ind for denne forhøjelse.

Tholstrup: Det havde været godt, om man havde fået lejlighed til at drøfte ordningen med en anden indledning end et forslag om at forhøje gebyret. Det havde været bedre, om der var fremkommet et forslag om at rationalisere pasudstedelsen, så man kunne have fået passet noget billigere. Det foregår i øjeblikket på en meget upraktisk og meget kostbar måde for

borgerne. Først må man hente et skema, som man så udfylder, og så stiller man igen personlig på politistationen med sin dåbsattest, skemaet og et fotografi, men man kan sandelig ikke få passet udskrevet med det samme, selv om selve skrivearbejdet kun tager 5 minutter. Nej, man får lov at vente 2-3 dage, og så må man igen personlig op og hente passet og kvittere for det. Det vil altså sige, at der er meget mere arbejde på dette kontor med at få bragt papirer til side og trække dem frem igen, når man kommer og skal hente passet 3 dage efter, end der ville være, hvis man udskrev det med det samme. Jeg tog mig for i morges at prøve at skrive mit pas af for at se, hvor lang tid det tog, og skønt det var med blok-bogstaver, som jeg ikke er vant til at skrive med, tog det mindre end 5 minutter. Skulle det også have været ført ind i en protokol, kunne det højst tage 8 minutter i alt, så der var god tid til at sige både goddag og farvel inden for 10 minutter til den, der skal have passet, i stedet for at han skal komme en ekstra gang for at hente det. Det vil sige, at man skal spille 1/2-1 time 2 gange for at få et pas. Det ville være rimeligt at forlange, at passet blev udstedt, medens man venter. Med det personale, som jeg har set der er ansat på et af kontorerne, kunne det mageligt nås selv de dage, da der er allertravlest.

Jeg vil derfor anbefale, at man går ind for en rationalisering af pasudstedelsen, så at folk kan få det første gang, de møder op, og således at der ikke spildes mere tid for borgerne end højest nødvendigt. Det er den billigste måde for alle parter, og så kan det mageligt gøres inden for et beløb af 5 kr.

Jeg har regnet ud, at de 46 000 pas, som man venter udstedt her i København i 1956, fremstilles af 7 personer, som er helårsbeskæftiget; desuden er der ansat 14 personer i et par måneder om sommeren, hvor der er særlig travlt; det vil gennemsnitlig blive 10 mand, måske kun 9, men lad os sige 10. Det vil igen sige, at indtægten med 5 kr. pr. pas giver 23 000 kr. pr. mand, der er beskæftiget, og efter min mening kunne de udstede 3 gange så mange pas i den tid, de sidder der, hvis de anvendte en mere rationel fremgangsmåde. Passene kunne altså udstedes for det halve af 5 kr.,

[Tholstrup.]

og derfor er det helt urimeligt, at man lægger en ekstra skat på 5 kr. på udstedelsen af pas.

Jeg er altså imod, at man hindrer det almindelige samkvem mellem landene ved at indføre en rejseskat.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne takke de første fire ærede ordførere for den tilslutning, de gav til lovforslaget. Jeg forstod, at man var interesseret i at få lidt at vide om, hvorledes udgiftsstigningen har været, og jeg skal bestræbe mig for at fremskaffe oplysninger herom til lovforslagets anden behandling, men jeg gør allerede nu opmærksom på, at udgiftsberegningen nødvendigvis må blive skøns-mæssig.

Jeg forstod, at det ærede medlem hr. Alfred Jensen ikke ville stemme for forslaget. Det ærede medlem fremdrog det synspunkt, at det at have et pas måtte være en borgerret, og at man derfor burde have passet gratis. Dertil vil jeg sige, at passet er ikke et identifikationspapir, som enhver borger skal være udrustet med — det kender vi ikke her i landet, og jeg tror ikke, der er stemning for at indføre det. Passet er en rejsehjælp, som man skal have, når man rejser til visse dele af udlandet. Det er vanskeligt at begrunde, synes jeg, at staten skulle betale omkostningerne her-ved. Derfor kan jeg ikke være enig med det ærede medlem i hans principielle betragtning. Det ærede medlem ved, at pas ikke er nødvendigt ved rejse i de internordiske lande, men derimod stadig væk f. eks. ved rejse til Sovjetunionen.

Til det ærede medlem hr. Tholstrup vil jeg gerne sige, at jeg i og for sig havde ventet de bemærkninger, det ærede medlem fremsatte. Når det ærede medlem så voldsomt kritiserer fremgangsmåden ved udstedelsen af pas, vil jeg naturligvis gerne overveje, om en rationalisering er mulig, men det ærede medlem synes at være blind for, at der også er det problem at undersøge, om den pågældende er berettiget til at få pas udstedt, og at denne undersøgelse kan tage sin tid. Det ærede medlem ved, at der er medborgere, som kommer ud for af den ene eller den anden grund at få deres pas inddraget. Det er givet, at det ville

være meget uheldigt, hvis myndighederne, efter at passet var inddraget, simpelt hen ved ekspedition udstedte nyt pas til den pågældende og ad denne vej gjorde den trufne beslutning illusorisk. Derfor tror jeg, det ærede medlem vil være enig med mig i, at man ikke kan gøre det så let og ligetil, som det ærede medlem foreslog. Jeg forstod, at det ærede medlem ikke vil stemme for lovforslaget; det må jeg affinde mig med.

Alfred Jensen: Jeg er vel vidende om, at pas ikke er identifikationskort og derfor ikke noget, som enhver statsborger skal være udstyret med; men alligevel er det så almindeligt, at medborgere skal have pas, at det spørgsmål med rette kan rejses, om ikke enhver burde have et sådant pas og have det vederlagsfrit. Den omstændighed, at der er lande, der kræver pas og visering, kan ikke være begrundelse for, at man skal betale for det herhjemme. Jeg kan ikke se, at der kan være nogen særlig begrundelse i, at der kræves pas for at komme til Sovjetunionen. Ministeren kunne lige så godt have nævnt De Forenede Stater, hvor de endda er meget skrappe, og hvor man, så vidt jeg ved, i adskillige tilfælde skal afgive fingeraftryk for at komme ind. Så hvis det skulle være en begrundelse, synes jeg nok, det ville være muligt at finde mere afskrækkende eksempler. Men selv på baggrund af det, der her er sagt, finder vi det ikke rigtigt, at man skrider til den foreslåede forhøjelse.

Tholstrup: Jeg er ikke så sikker på, at der foregår ret megen undersøgelse af forholdene inden pasudstedelsen. Så vidt mig bekendt sker der ikke henvendelse til folke- registret, og så vidt mig bekendt forlanges der ikke straffeattest forevist. Når man har afleveret sit skema, kan man gå ud fra, at passet bliver udstedt; der er blot det ved det, at det skal være så fornemt at lægge sagen til side, så man må komme igen 3 dage efter. Der foregår i disse 3 dage intet andet, end at papirerne ligger og venter; så bliver de udskrevet, og så kan de afhentes. Jeg vil i hvert fald gerne have bekræftet af den højtærede justitsminister, om der finder en undersøgelse sted i folkeregistret, og om der kræves straffeattest, for i så fald

[Tholstrup.]

er de oplysninger, jeg har fået, i strid med den opfattelse, den højtærede minister synes at have. Jeg forstår, at den højtærede minister vil skaffe visse oplysninger med hensyn til, om pasudstedelsen kan rationaliseres. Det må vel så være meningen, at man ikke vil forlange denne forhøjelse gennemført, hvis det viser sig, at der kan rationaliseres, at forhøjelsen altså er ganske upåkrævet, og at det bare er noget, man har fundet på ovre i finansministeriet.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg kan love det ærede medlem, at jeg ved anden behandling skal give en redegørelse for den fremgangsmåde, der anvendes ved udstedelsen af pas.

Til det ærede medlem hr. Alfred Jensen vil jeg blot sige, at når jeg nævnte Sovjetunionen, var det faktisk en venlighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om menighedsråd.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 73, fremsættelsen i tidenden sp. 31).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Lysholt Hansen: Til det foreliggende lovforslag skal jeg ikke gøre mange bemærkninger. Det er tredje år i træk, vi skal søge at nå frem til en ordning, der giver bedre mulighed for forflyttelse for visse kategorier af præster herhjemme og for udlandspræster til at opnå embede, når de ønsker at vende hjem.

Der har i alle partier været enighed om, at det ville være lykkeligt, om man kunne nå frem til en ordning af dette problem. Det er mit indtryk, at vanskeligheden ved at nå et resultat alene skyldes ængstelse for at komme til at træde menighedsrådenes rettigheder for nær og angst for, at den frie indstillingsret til præsteembederne ikke vil blive respekteret i fornødent omfang.

Det forslag, den højtærede minister nu har fremsat, er ikke nyt for medlemmerne af det udvalg, der i sidste folketingsår behandlede det samme spørgsmål. I dette udvalg blev forslaget grundigt gennemdrøftet tillige med andre muligheder. Disse drøftelser blev desværre ikke ført til ende, men jeg håber, det skal lykkes i år at nå et resultat. Efter det indtryk, jeg havde af udvalgsdrøftelserne sidste år, tror jeg, der skulle være gode muligheder på grundlag af det foreliggende forslag. Der tages nemlig her de mest vidtgående hensyn til bevarelsen af den frie indstillingsret, idet begrænsningen alene indskrænkes til, at hvert femte embede kun kan søges af følgende seks kategorier af præster, nemlig: 1) præster, der er fyldt 50 år, 2) præster, der har beklædt deres seneste embede i mere end 15 år, 3) teologiske kandidater og præster, der i mindst 9 år i sammenhæng har udøvet en fri kirkelig virksomhed, 4) præster, der har beklædt stilling i Grønland eller på Færøerne i mere end 7 år, 5) præster, der har haft virksomhed i en dansk evangelisk-luthersk menighed i udlandet i mere end 7 år, og endelig 6) af teologiske kandidater, der er ordineret i den danske folkekirke og derefter i et tidsrum af 7 år har fungeret som udsendte missionærer i et dansk missionselskabs tjeneste. Blandt disse ansøgere får menighedsrådene samme ret til at vælge som ved besættelsen af andre embeder.

Jeg tror, at man med dette forslag giver menighedsrådene, hvad menighedsrådene bør have, når problemet skal løses, og jeg håber derfor, vi i år når igennem med forslaget.

Marius Buhl: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Vagn Bro, er syg, har jeg fået til opgave at sige et par ord om det foreliggende lovforslag. Forslaget tager sigte på, hvad den ærede ordfører for det socialdemokratiske parti allerede har sagt, at lette ansættelsesmulighederne for danske præster, som har eller har haft deres kirkelige arbejde i udlandet, og desuden også på at skabe bedre forflyttelsesmuligheder for præster, der har været relativt længe i et embede herhjemme, og for visse andre kategorier.

Som det allerede er nævnt, er det tredje